

Dsupin Ottó

Határ vadászok toborzása és képzése

DOI 10.17047/HADTUD.2017.27.3–4.85

Az általános rendőrségi feladatot ellátó szervezet létszámát – a tömeges bevándorlást megakadályozó más intézkedésekkel összhangban – 3000 fővel kell megerősíteni. Az előírt létszám biztosítása érdekében intenzív toborzó munka kezdődött, amelynek módszereiről és eredményeiről ad tájékoztatást a szerző a MHTT tudományos konferenciáján elhangzott előadása keretében. Mint a határ vadász kötelekek vezetésében az 1990-es évek közepén gyakorlatot szerzett vezető, beszámol a határ vadászok alkalmazásának történelmi hagyományairól, a jelenlegi képzésük előkészítéséről és a képzés eddigi eredményeiről, amelynek megszervezésére, – a Rendőrségi Oktatási és Kiképzési Központ igazgatójaként – feladatot kapott. Tájékoztatása szerint a kompetencia alapú moduláris képzés elvei szerint végrehajtott, iskolarendszeren kívüli képzés szervesen illeszkedik Magyarország köznevelési rendszerébe, biztosítja a rendőri életpálya megvalósulását a résztvevő állomány körében. A képzés eddigi tapasztalatai alapján a tanfolyamot befejezettek eredményesen megállják helyüket a szolgálat ellátása során és a ciklikus jellegű, de folyamatos kibocsájtást nyújtó képzés, – a toborzómunka eredményességének függvényében – biztosítani tudja a megfelelő képesítésű állomány szolgálatba állítását a feladat végrehajtásában érintett rendőri szervezetekben.

2008-ban történt meg a Határőrség és a Rendőrség összevonása, ma viszont ismét határ vadászokról beszélhetünk a rendőrség kötelékében. A tömeges migráció okozta válsághelyzet nyomán született meg az erre vonatkozó kormányzati döntés, együttesen a vonatkozó jogszabályok megalkotásával, az ideiglenes biztonsági határzár kialakításával. A mintegy 170 kilométeres határszakasz megfelelő őrzése komoly többletlétszámot igényel annak ellenére, hogy a Rendőrség létszáma önmagában is jelentős. Döntés született a létszám 3000 fővel történő bővítésére és a szolgálatot vállalók toborzására.

Az elődökről

Az 1938-ban megalakított határ vadász kötelekek az akkori határőrség állományából kerültek ki, és az első, illetve a második bécsi döntés nyomán alkalmazták azokat elsősorban Magyarország történelmi határainak védelmére. Emblematikus kötelek volt a II. világháború idején a 32. székely határ vadász zászlóalj, amely jelentős szerepet játszott a Gyimesi-szoros védelmében.

Egy történelmileg nagy ugrás után, az 1990-es évek közepén a délszláv válság kezelésében vettek részt határavadászok. Személy szerint ebben az időszakban, mint a Viszonylati Parancsnokság vezetője vettem részt a vonatkozó műveleti tervek kidolgozásában és végrehajtásában, amely a Határőrség Országos Parancsnoksága és a Honvéd Vezérkar „közös határterületi művelete” volt.

Ebben az időszakban a Határőrség már a sorállomány kivonására készült. Ennek ellenére született meg a döntés a határavadász századok felállításáról. Az 1995-ös események azonban azt generálták, hogy az ún. Baranya-háromszöget Drávaszabolcs és Mohács között egy határavadász kötelékkel kellett megerősíteni, amelynek a parancsnokaként mintegy 2000 embert, 200 gép- és harcjárművet magába foglaló, 5 határavadász zászlóaljat vezettem, és amelynek során szorosan együttműködtem valamennyi rendvédelmi szervvel, felderítő szervvel és természetesen a Magyar Honvédséggel is. Az itt szerzett tapasztalatomat jól fel tudtam használni a határavadászok képzésének megszervezése során.

Napjaink határavadászhai

A toborzás főként a munkanélküliség által sújtott településekre irányult és hozta a várt eredményt. A toborzást és a képzést (felkészítést) gördülő rendszerben valósították meg. A toborzás módszereit tekintve felhasználták a plakátokat, az internet adta lehetőségeket, a közösségi médiát, a telefonos tájékoztatást, a zöld számos tájékoztatást. Toborzó központ működött Budapesten és a megyei rendőr-főkapitányságokon.

A jelentkezők többsége az internetről, a közösségi oldalakról, a televízióból és az ismerősöktől szerzett tudomást a lehetőségről. Az első ütemben jelentkezők megyénkénti megoszlása azt mutatja, hogy zömük a határmenti és a munkanélküliség által sújtott megyékből pályázott. Ami a pályázók életkori megoszlását illeti, a többség 22–25 év közötti, de jelentkeztek 50 év feletti is. A nemek szerinti megoszlás szintén optimálisnak mondható: 84% férfi és 16% nő.

Az egészségügyi, fizikai és pályaalakmassági szűrés szigorú volt, de igen eredményesnek bizonyult.

A képzésről

Képzésüknek és felkészítésüknek egyenszilárdságúnak kell lennie a más területeken dolgozó rendőrökével. A tiszthelyettes-képzési panelt alkalmazzák, ami a rendőrségnél moduláris rendszerben valósul meg: tartalmaz iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli, képességalapú képzést tartalmazó elemeket.

A tiszthelyettes-képzés során alkalmazott modulok: a klasszikus kéthónapos alapkiképzés, az ór-járőrtársi modul, a csapatszolgálati modul, a járőr-feladat modul, a szakmai felkészítési modul. Mindez egy kétéves szagimnáziumi képzés keretében valósul meg, alapvetően ez a modulrendszerű képzés biztosítja az önálló intézkedésre képes rendőr tiszthelyettesi állomány képzését. A határavadászok képzése esetén az alapképzési modul és az ór-járőrtársi, modul elsajátítása után járőrtársi képesítést szereznek, ami kiegészül egy 160 órás speciális határavadász felkészítéssel.

Az ő számukra is előkészítették azt a folyamatot, hogy később a képzettségi szintjüket tovább tudják emelni. Így a soron következő modulok elvégzésével, iskolarendszeren kívüli képzés keretében a továbbiakban teljes értékű rendőr tiszthelyettes szakképesítést szerezhetnek.

A képzés során nagy figyelmet fordítanak a szakmai kompetenciák kialakítására és a szakmai felkészítésre, amelynek során a minél gyakorlatiasabb képzés kialakítására törekedtek. Ennek megvalósítására még az is biztosíték, hogy a felkészítést a rendőrség hivatásos állományú tisztjei, tiszthelyettesei végzik, akik megelőzően ötnapos pedagógiai-módszertani felkészítésen vettek részt a területi besorolásuknak megfelelő szakközgimnáziumokban, ahol megkapták a központilag kidolgozott oktatási anyagokat, segédleteket írott és elektronikus formában.

A képzés a kompetencia alapú képzés elveire épült, amely megábra foglalta a személyes, a szakmai, a társas és a módszertani kompetenciák fejlesztését.

A személyes kompetenciák fejlesztése terén fontos feladat volt a mentális kompetenciák erősítése, a fizikai állóképesség fejlesztése.

Ami a társas kompetenciák fejlesztését illeti, járőrtársként, járőr-csoport tagjaként kell tevékenykedniük, ennek megfelelően el kell viselniük a huszonnégy-órás szolgálattal járó fizikai terhelést, az ezzel járó hierarchikus viszonyokat, ami a szolgálat ellátása során jelentkezik. Módszertani kompetenciák tekintetében ismét csak az említett gyakorlatias felkészítésre támaszkodtak.

A képzési helyszínek tekintetében meghatározó volt az a döntés, hogy az ne a szakközgimnáziumok objektumaiban, hanem minél közelebb a határhoz, az adott megyei rendőr-főkapitányságok által biztosított, erre a célra kialakított, elsődlegesen rendőrségi objektumokban, vagy, ha ez nem lehetséges (például az egyidejűleg bevonultatott jelentős létszám miatt), akkor bérelt objektumokban történjen meg. Így volt ez például Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében és Hajdú-Bihar Megyében. Ezek a helyeken reggel jelentkeznek a képzési helyszíneken és délután haza mehetnek, de ha igénylik, szállást is biztosítanak számukra.

A képzés felügyelete a rendőr tiszthelyettes-képzést folytató rendészeti szakközgimnáziumoknál jelenik meg, nevezetesen a miskolcinál, a szegedinél, a körmendinél és Adyligeten (Budapest). Ennek megfelelően jelölték ki felelősség oldaláról azokat a megyéket, illetve képzési helyeket, amelyekért az adott szakközgimnáziumok felelősek, hiszen a képzésnek minden tekintetben meg kell felelnie a köznevelési törvénynek.

A képzés megszervezése tekintetében készítettek egy időgrafikont, amely a folyamat valamennyi lényegi mozzanatát tartalmazta. Eszerint november 7-én indult az első képzési nap (megelőzően megtörtént a tancsoportok összeállítása, felszerelése stb.) és hat hónap elteltével zárult a folyamat.

A felkészítés minden tekintetben megfelelt a hivatásra való felkészítésnek, természetesen az említett kompetenciák figyelembe vételével.

Két hónap után kinevezik a kiképzendőket hivatásos próbaidős rendőr őrmesteri rendfokozatba. A hivatásos állományra utaló megkülönböztető jelzéseket csak a második hónap után, a megfelelő vizsgák és az eskü letételét követően viselhetik. Mintegy 150 ezer forintos illetményt kapnak, majd a hatodik hónaptól kezdve, – amikor a szolgálatukat megkezdik – bruttó 220 ezer forintra emelkedik az illetményük, amit pótlékok egészítenek ki.

A kibocsájtási létszámot tekintve május elsején 514 fő már befejezte a képzést, őket most követi majd 300 fő és ütemesen történik a további kibocsájtás.

Nem egyszerű a toborzás, hiszen ezeket a célcsoportokat célozza meg a büntetés-végrehajtás, a honvédség is, de immár riválisként jelentkeznek a vállalkozói szféra is. Akadt olyan jelentkező, aki pék volt, és már folyt a kiképzése, amikor a korábbi munkahelyéről üzentek neki, hogy háromszoros fizetésért menjen vissza hozzánk... Visszament.

A határvadászok a Készenléti Rendőrség állományába kerülnek, amelynek két határrendészeti igazgatósága van: a Nyugat-Magyarországi és a Kelet-Magyarországi Határrendészeti Igazgatóság. Ezeknek bevetési osztályaik vannak számos helyen. A nyugatiak számára a közeljövőben történik meg a kaposvári bevetési osztály létesítése, a keletiek számára pedig Orosházán terveznek ilyen szervezeti elemet.

A rendőrség munkája számos területen kapcsolódik a honvédségéhez. Például a Katonai Rendészeti Központ munkájához, vagy a polgári válságkezeléssel, a missziókkal összefüggő feladatok közös végrehajtásával. Ezért fontosnak tartjuk az együttműködéssel összefüggő szakmai ismeretek oktatását is.

* * *

Összegezve: a határvadászok képzésére kapott kormányzati feladatot időarányosan teljesítettük. A feltételek adottak a program sikeres és teljes végrehajtásához. Az állományba került határvadászok számára a rendőri életpálya nyitva áll, teljes képzésük meg fog valósulni és néhány év elteltével a rendőrség teljes képesítésű, önálló intézkedés végrehajtására felkészített tagjaivá válhatnak.

FELHASZNÁLT IRODALOM

2015. évi CXLII. törvény egyes törvények Magyarország államhatárának hatékonyabb védelmével és a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról 1., 2. pontok

2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről

Kire vadásznak a határvadászok? (Dr. Kónya József nyilatkozata 2017. 01. 24.)
http://inforadio.hu/belfold/2017/01/24/kire_vadasznak_a_hatarvadaszok/

Virág László – Kovács Gábor – Vajger Éva: Kompetencia alapú képzés a szervezetben. (Gyakorlati kézikönyv a kompetencia alapú HR-rendszer alkalmazásához) p. 161.